

Gelijkvormigheid aan Christus en dienstbaarheid

TEKST: HANS BURGER, POSTDOC ONDERZOEKER AAN DE TU IN KAMPEN ///

Dienstbaarheid en gelijkvormigheid aan Christus horen bij elkaar en versterken elkaar. Verbondenheid met Christus leidt tot dienstbaar leven, maar dienstbaar leven leidt ook weer tot verdieping van die verbondenheid met Christus.

Zelf heb ik dat in Franeker ervaren met de kerstmaaltijden in De Voorhof, ons kerkgebouw. In 2006 hielden we in Franeker een Micha-project, in aansluiting bij de Micha-campagne die zich inzet voor gerechtigheid. We besloten ook iets concreets te doen, en kozen voor het organiseren van een maaltijd in ons kerkgebouw op Tweede Kerstdag, bestemd voor iedereen die met Kerst zin heeft in een kerstdiner

maar alleen thuis is, of voor wie geen geld heeft voor een kerstdiner. Afgelopen jaar hebben we al weer de zevende editie georganiseerd. We ontvangen elk jaar zo'n 20 à 35 gasten van wie de meesten anders nooit bij ons in de kerk zouden komen. Het eerste jaar heb ik zelf met veel plezier eten geserveerd. Woorden als dienstbaarheid, liefde en gastvrijheid krijgen dan opeens meer body. Het

mooie is dat zowel jongeren (tieners) als ouderen ingeschakeld worden. Samen zo'n kerstmaaltijd organiseren is een prachtige manier om enthousiast te worden voor de kerk. Dit is immers kerk, dit is Kerst: samen mensen ontvangen en mee laten vieren. Elk jaar wordt iedereen er weer blij van: onze gasten, maar ook alle oudere en jongere gemeenteleden die meehelpen om het tot een succes te maken.

Servies De laatste jaren adopteren we ook steeds een tafel. Een tafel adopteren wil zeggen dat je voor een tafel met om en nabij de acht plaatsen de borden, de glazen, het bestek en de schalen levert. Je dekt de tafel en krijgt na de kerstmaaltijd je eigendommen weer terug, maar wel onafgewassen.

Nu hebben wij een oud servies dat van mijn grootouders is geweest. De eerste paar keer dat we een tafel adopteerden, gaven we dat servies natuurlijk niet mee: stel je voor dat er iets kapot gaat. Na een paar keer hebben we echter besloten om dat mooie, oude servies juist wel ter beschikking te stellen. Als er ergens iets kapot mag gaan, dan is de kerstmaaltijd de juiste plek. Gastvrijheid mag iets kosten. Gods gastvrijheid heeft Hem immers ook wat gekost.

Tweerichtingsverkeer Uit dit voorbeeld blijkt dat spiritualiteit (je leven in verbondenheid met Christus) en dienstbaarheid elkaar versterken, en wel op twee manieren: wie gelijkvormig wil zijn aan Christus kan er niet omheen zich dienstbaar op te stellen. Maar van het omgekeerde is ook sprake: je geestelijk leven verdiept zich door je te oefenen in dienstbaarheid. Je dienstbaar opstellen opent je op een nieuwe manier de ogen voor wat Jezus Christus voor ons heeft gedaan en voor hoe God in zijn liefde ons gediend heeft. Samen bezig zijn versterkt gemeenschap en betrokkenheid. Er is dus sprake van tweerichtingsverkeer: verbondenheid met Christus leidt tot dienstbaarheid, en dienstbaarheid verdiept je verbondenheid met Christus. Beide aspecten wil ik in dit artikel verder uitwerken.

Christusgelijkvormigheid Ik begin bij de eerste beweging: verbondenheid met Christus leidt tot dienstbaarheid. Die verbondenheid met Christus is mijns inziens de kern van de christelijke spiritualiteit. Het gevolg van die verbondenheid is Christusgelijkvormig-

heid: we gaan steeds meer op Hem lijken.

Wat typeert Jezus? Als je het verhaal over de voetwassing leest (Joh. 13), is dienstbare liefde tot het uiterste typisch voor Jezus. Zijn leerlingen de voeten wassen is daar maar een klein voorbeeld van, want Jezus' dienstbare liefde

gaat verder, tot het uiterste: Hij geeft zijn leven voor zijn vrienden (Joh. 15:13; 1 Joh. 3:16). Jezelf omkleden met Jezus (Rom. 13:14) betekent dienstbaarheid aantrekken, en de gezindheid van Jezus krijgen (Fil. 2:5) betekent een dienstbare gezindheid krijgen. Wie bij Jezus hoort, leeft van Jezus' dienstbare liefde. Bij Jezus horen en Jezus volgen betekent Jezus volgen in dienstbare liefde. Inzet voor gerechtigheid en diaconaat horen daarom intrinsiek bij het volgen van Jezus.

Je naaste liefhebben op een dienstbare manier kan soms veel voldoening geven, maar op andere momenten is het een kwestie van volhouden. Mensen die hulp nodig hebben, reageren niet altijd vriendelijk en hebben hun leven soms bepaald niet op orde. Er spelen vaak structurele problemen die je niet zomaar wegneemt, of mensen maken keuzes die indruisen tegen wat jij zou doen. Dat kan vragen oproepen: heeft helpen wel zin? Wil ik hier wel helpen?

Juist als het erom gaat vol te houden, is er één aspect van het gelijkvormig worden aan Christus dat je daarbij kan helpen: gelijkvormig worden aan Christus betekent ook dat je gaat delen in zijn lijden.

Volhouden Wat heeft dat delen in het lijden van Christus te maken met volhouden in dienstbaarheid? Paulus schrijft in zijn brieven vaak over gelijk worden aan Christus. Twee keer gaat het dan over lijden omwille van anderen. Zo schrijft hij aan de Korintiërs over zijn lijden: in ons werkt het sterven van Christus, in u het leven (2 Kor. 4:12). Iets dergelijks vind je in Kolossenzen 1:24. Paulus schrijft daar dat hij ten behoeve van de kerk het lijden van Christus aanvult. Kennelijk kun je lijden voor anderen en daarin delen in het lijden van Christus.

Lijden voor anderen wil zeggen dat je het hart van je naaste wilt bereiken met de liefde van Christus, de liefde van God, en daarmee doorgaat als het je tegenslag en lijden oplevert. Dat is ook wat Jezus zelf gedaan heeft: Hij wilde ons hart bereiken met Gods liefde. Hij wilde dat ons hart weer open zou staan voor God. Hij bleef ons hart zoeken, ook

toen het Hem tegenslag opleverde en Hij geslagen werd, toen wij irritant waren. Jezus' liefde bleef, het kostte Hem zijn leven.

Over de betekenis van Jezus' dood is meer te zeggen, maar belangrijk is nu dat op deze manier ook

wij kunnen lijden voor anderen. Zo had Paulus een diep verlangen dat mensen oog kregen voor Gods liefde. Om hun hart te bereiken, wilde hij tegenslag en lijden doorstaan. Dat is delen in het lijden van Christus voor anderen:

'Gastvrijheid mag

iets kosten. Gods

gastvrijheid heeft

Hem immers ook

wat gekost'

'Bij Jezus horen en

Jezus volgen betekent

Jezus volgen in

dienstbare liefde'

vanuit het verlangen dat iemand oog krijgt voor Gods liefde volhouden als die ander tegenvalt of irritant is.

Bemoedigend Het kan je bemoedigen wanneer Christus volgen tegenvalt: je komt bij iemand wie je het gunt om oog te krijgen voor de liefde van Christus, en daarom probeer je voor die ander de liefde van Christus te belichamen. Maar de manier waarop hij of zij reageert, doet je pijn.

Gelijkvormig worden aan Christus kan dan betekenen dat je ervoor kiest om toch door te gaan omdat je graag wilt dat die ander de liefde van God mag ervaren en hoopt dat er toch ruimte komt voor Gods liefde. Dit is immers precies wat Jezus voor ons heeft gedaan: doorgaan bij tegenslag, irritante reacties, verbale en fysieke agressie. Hij heeft het laten zien: tegenslag en lijden doorstaan om anderen met Gods liefde te bereiken. Wij mogen Hem daarin volgen.

Verbonden zijn met Christus en aan Hem gelijk willen worden leidt dus tot dienstbaarheid. Het helpt je bovendien om daarin vol te houden.

Verdieping Maar ook het omgekeerde gebeurt: dienstbaarheid verdiept ook je verbondenheid met Christus. Om terug te gaan naar het begin: wij zouden het servies van mijn grootouders niet ter beschikking hebben gesteld voor een kerstmaaltijd als we geen eerdere kerstmaaltijden hadden meegemaakt. Daardoor waren we opnieuw gaan nadenken over gastvrijheid, over wat gastvrijheid mag kosten en over wat het God heeft gekost. Inzet voor dienstbaarheid verdiept dus.

In het vervolg van dit artikel wil ik dat aan de hand van de volgende twee vragen verder uitwerken: hoe komt het dat

die verdieping plaatsvindt, en in welke zin vindt er verdieping plaats?

Werkelijke liefde In antwoord op de eerste vraag: verdieping vindt allereerst plaats doordat het geloof in de praktijk wordt gebracht. Je kunt over het geloof nadenken en praten, maar het in de praktijk brengen verdiept het geloof, zoals een Bijbelverhaal dat je leest anders binnenkomt dan wanneer het wordt uitgespeeld in een biblidrama. Omdat er verschil is tussen theoretisch leren en een praktijkoefening, ontdek je door iets echt te gaan doen nieuwe dingen.

Maar er is meer. Dienstbaarheid in praktijk brengen is liefhebben met de daad. Daarover schrijft Johannes (1 Joh. 4:12): 'Maar als we elkaar liefhebben,

blijft God in ons en is zijn liefde in ons ten volle werkelijkheid geworden.' Door metterdaad liefde in praktijk te brengen, blijft God in ons. Wie metterdaad liefheeft, blijft dicht bij God, is hecht met Hem verbonden. Tegelijkertijd geldt dat Gods liefde in ons ten volle werkelijkheid wordt. Gods liefde is voor veel mensen onzichtbaar, tot zij zichtbaar wordt in hoe mensen met elkaar omgaan. Mensen die van elkaar houden, maken Gods liefde concreet, waarneembaar en tastbaar. Bovendien wil God zijn liefde via ons doorgeven aan anderen, en die beweging van liefde kan pas werkelijkheid worden als wij daadwerkelijk liefde betonen. Ons handelen maakt dat Gods liefde meer in ons werkelijkheid wordt, voor anderen, maar ook voor onszelf. Ons doen

Als God zo is, zo gastvrij, gul en dienstbaar, dan wil ik ook. ///

voegt dus iets toe: de verwerkelijking van Gods liefde. Gods liefde blijft niet een verhaal of een mogelijkheid, maar wordt daadwerkelijk gerealiseerd. Daarom is het niet gek dat er verdieping plaatsvindt: door te doen kunnen we op een andere manier leren en ontdekken dan alleen door te denken en te praten; en door te doen wordt Gods liefde in ons echt werkelijkheid.

Verwondering

De tweede vraag was: in welke zin vindt er verdieping plaats? Dienstbaarheid verdiept de verbondenheid met Christus op ten minste drie manieren. Als eerste groeit er inzicht in Gods liefde en Gods rijk. Wanneer wij mee gaan doen met God en Gods liefde in ons zichtbaar vorm krijgt, gaan we beter snappen wat Gods liefde inhoudt. Gods liefde is liefde die wat heeft gekost. Er is maar niet een servies gesneuveld, of iemand gewond geraakt. Er is iemand die zijn leven gegeven heeft – voor ons. En wanneer ik lijk op diegene die soms zo vermoeiend of irritant is dat ik niet meer wil helpen, of op iemand die zijn leven niet op orde heeft en die de vraag oproept: heeft helpen hier wel zin? – als ik merk hoe lastig het is om dan vol te houden met liefhebben, dan krijg ik meer respect voor God die zich naar ons heeft uitgestrekt. God is wél doorgaan met ons en heeft het bijltje er niet bij neergegooid toen het lastig werd. God heeft in Christus de klappen zelf geïncasseerd. Wonderlijk... Het begrip 'inzicht' schiet hier trouwens tekort. Beter passen verwondering en vreugde: o, dit is kerk! Gods rijk is als een kerstmaaltijd met mensen

'Behalve door de heilige Geest groeit de gezindheid van Christus ook in ons door te doen als Christus'

overall vandaan. Dat is genieten! Dat is iets moois om op terug te zien, maar vooral om naar te verlangen. Opeens valt het kwartje, bij jong en oud: maar

als God zo is, zo gastvrij, gul en dienstbaar, dan wil ik ook. Want dat is mooi!

Groei Ten tweede is er verdieping door groei in gelijkvormigheid aan Christus. Christus aantrekken is iets wat alleen maar metterdaad kan gebeuren. Christus aantrekken wil immers ook zeggen dat je hetzelfde gaat doen als Hij.

Wie doet als Christus wordt meer als Christus. Zijn mentaliteit, zijn karakter, zijn gezindheid worden vlees en bloed in mij.

Behalve door de heilige Geest groeit de gezindheid van Christus ook in ons door te doen als Christus.

Wie dat ziet, heeft een geweldige motivatie om zelf mee te doen aan diaconale projecten en om anderen daarvoor te motiveren.

Inzet voor anderen door een maaltijdproject of door iemands huis op te knappen inclusief het vieze schoonmaakwerk is een geestelijke oefening. Volhouden en in

het lijden van Christus willen delen om iemands hart te bereiken met Gods liefde is een oefening in godsvrucht.

Door deze trainingen word je gevormd en krijgt Christus vorm in jou.

Gezamenlijkheid Ten derde groeit er gezamenlijkheid. Wanneer je samen een maaltijd organiseert, merk je dat. Het verboedert wanneer veel gemeentelieden een steentje bijdragen door eten

te brengen, geld te doneren, een tafel te adopteren, te bedienen of in de keuken te werken. Samen geniet je ervan om voor hetzelfde te gaan. Je geniet van mooie momenten met elkaar waar je er met plezier op terug kunt kijken. Je geniet ook van elkaar.

Samen genieten verenigt, en wel in dubbele zin. Niet alleen tussen de volgelingen van Jezus onder elkaar, maar ook tussen ons en Jezus zelf. Want Jezus is er zelf bij: 'Ik leef niet meer, maar Christus leeft in mij' (Gal. 2:20). Christus is de bron in ons en Hij groeit in ons om in ons zichtbaar te worden. Dat betekent: wij genieten samen met Jezus. Wij genieten ervan om voor hetzelfde te gaan, met de mooie momenten waar je met plezier op terug kunt kijken. Je mag dan zelfs zeggen: wij en Jezus genieten van elkaar. Dat is een wonderlijke extra dimensie.

Maar denk ook aan Jezus' woorden in Matteüs 25: 'Ik had honger en jullie gaven Mij te eten, Ik had dorst en jullie gaven Mij te drinken. Ik was een vreemdeling, en jullie namen Mij op, Ik was naakt, en jullie kleedden Mij. Ik was ziek en jullie bezochten Mij, Ik zat gevangen en jullie kwamen naar Mij toe.' Jezus leeft ook in die ander. Doe je dit voor Jezus, dan help je Jezus zelf. Hij is het die je hulp nodig heeft. Je zult het merken (Matt. 25:34-36): Hij kijkt er met plezier op terug!

Dit artikel is een bewerking van een referaat dat de auteur gehouden heeft op de landelijke dag voor medewerkers van Stichting Present, 26 jan. jl.